

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH W SZKOLE PODSTAWOWEJ W BABINIE

„Uczeń ma prawo do:

[...] Wolności od przemocy fizycznej i psychicznej;

Ochrony przed wszelkimi formami przemocy fizycznej i psychicznej [...]”

Statut Szkoły Podstawowej w Babinie 2022 r.

Babin, 2024 r.

Spis treści

1. Podstawa prawna.....	4
2. Standardy ochrony małoletnich – wprowadzenie	5
2.1 Cel Standardów	5
2.2 Zasady ogólne Standardów	6
2.3 Podstawowe terminy	6
3. Rozpoznawanie sytuacji krzywdzenia małoletniego.....	9
3.1 Zachowania dziecka, jako możliwe symptomy krzywdzenia	9
3.2 Zachowania rodzica, jako możliwe symptomy krzywdzenia.....	10
3.3 Oznaki fizyczne krzywdzenia dziecka	11
3.4 Symptomy wykorzystywania seksualnego dziecka	12
3.5 Symptomy zaniedbywania dziecka	13
4. Interwencja w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu.	14
4.1 Zadania i obowiązki pracowników szkoły w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego.....	14
4.2. Przemoc domowa – procedury postępowania	17
4.2.1 Zgłaszanie przemocy domowej przez małoletniego	19
4.2.2. Zgłaszanie przemocy domowej przez pracownika szkoły	19
4.2.3. Zgłaszanie przemocy domowej przez osoby z zewnątrz.....	20
4.2.4 Procedura „Niebieskiej karty”	20
4.2.5 Rozmowa z ofiarą przemocy domowej – zalecenia i wskazówki.....	23
4.3 Przemoc seksualna – procedury postępowania	25
4.4 Cyberprzemoc – procedury postępowania	26
4.5 Przemoc rówieśnicza – procedury postępowania.....	32
4.6 Zagrożenie bezpieczeństwa małoletniego ze strony personelu - procedura postępowania.....	33
5. Plan wsparcia ucznia po ujawnieniu krzywdzenia	36
6. Zasady bezpiecznych relacji.....	38
6. 1 Zasady bezpiecznych relacji personel - małoletni.....	38
6. 2 Zachowania niedozwolone wobec małoletnich	39
6. 3 Zasady bezpiecznych relacji małoletni - małoletni	40
6. 4 Zachowania niedozwolone małoletnich	41
7. Bezpieczeństwo uczniów z niepełnosprawnością i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	43
8. Zasady cyberbezpieczeństwa	44
8. 1 Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych	44
8. 2 Zasady dostępu do Internetu	45

9. Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych	46
9. 1 Zasady ochrony wizerunku małoletniego	46
9. 2 Zasady ochrony danych osobowych małoletnich	47
9. 3 Rejestrowanie wizerunku dzieci przez osoby trzecie i media	48
9. 4 Zasady w przypadku niewyrażenia zgody na rejestrowanie wizerunku dziecka	49
9. 5 Przechowywanie zdjęć i nagrań	49
10. Przygotowanie personelu do stosowania standardów	51
10.1 Jednostka szkoląca z zakresu stosowania Standardów	51
10.2 Zasady bezpiecznej rekrutacji w Szkole Podstawowej w Babinie	52
11. Zasady monitoringu i udostępniania Standardów ochrony małoletnich	54
Załączniki	55
Załącznik 1. Kwestionariusz diagnostyczny do oszacowania zaniedbania	55
Załącznik 2. Karta zgłoszenia krzywdzenia małoletniego	55
Załącznik 3. „Niebieska Karta – A”	55
Załącznik 4. „Niebieska Karta – B”	55
Załącznik 5. Schemat przebiegu procedury Niebieskie Karty”	55
Załącznik 6. Notatka służbowa ze zdarzenia	55
Załącznik 7. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	55
Załącznik 8. Plan wsparcia małoletniego	55
Załącznik 9. Oświadczenie personelu o zapoznaniu ze standardami ochrony małoletnich w Szkole Podstawowej w Babinie	55
Załącznik 10. Instytucje interwencyjne, wsparcia, diagnozy i terapii istotne w obszarze ochrony małoletnich	55
Załącznik 11. Monitoring standardów – ankieta	55

1. Podstawa prawna

Ustawa z dnia 13 maja 2016 o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich Dz. U. 2016 poz. 862

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej Dz. U. 2005 Nr 180 poz. 1493

Ustawa z dnia 22 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, Dz. U. 2022 poz. 1700b

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” Poz. 1870

Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw Poz. 1606

Konwencja o prawach dziecka, Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Rozdz. II, Wolności prawa i obowiązki człowieka i obywatela

Art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego [obowiązek zawiadomienia sądu opiekuńczego]

Art. 240 Kodeksu karnego [karalne niezawiadomienie o przestępstwie]

Rozporządzenie MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym z dnia 9 sierpnia 2017 r.

2. Standardy ochrony małoletnich – wprowadzenie

Rzeczpospolita Polska w Konstytucji zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko jest zarówno beneficjentem wszystkich praw przysługujących każdej jednostce w Konstytucji, jak i podmiotem doznającym dodatkowej ochrony prawnej ze względu na jego naturalnie słabszą pozycję oraz niedające się wykluczyć, potencjalne zagrożenia ze strony osób dorosłych. Konwencja o prawach dziecka stanowi kanon zasad etycznych i standardów międzynarodowych postępowania wobec dzieci. Ratyfikując Konwencję o Prawach Dziecka, państwo i dorośli zobowiązali się do uznania dobra dziecka za najwyższy cel w traktowaniu człowieka – dziecka. Zobowiązali się również do przygotowania dziecka do dorosłego życia i ochrony dziecka przed wszelkiego rodzaju przemocą (niewolnictwem, handlem ludźmi, wykorzystywaniem seksualnym, pracą przymusową, udziałem w działaniach zbrojnych). Konwencja nakazuje gwarantowanie zapisanych w niej praw bez jakiegokolwiek dyskryminacji. Ponadto, zakazuje jakiegokolwiek dyskryminacji lub karania dziecka ze względu na status prawny, działalność, poglądy, przekonania religijne rodziców, członków rodziny lub opiekunów. Nakazuje ona, by we wszelkich działaniach dotyczących dziecka kierować się jego najwyższym dobrem.

Krzywdzeniem dzieci, wg definicji Światowej Organizacji Zdrowia, jest każde zamierzone i niezamierzone działanie lub zaniechanie działania jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, które naruszają równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłócają ich optymalny rozwój. Krzywdzenie dziecka obejmuje wszystkie formy fizycznego i/lub emocjonalnego złego traktowania, zaniedbania, wykorzystania seksualnego lub komercyjnego, doznane od osoby odpowiedzialnej za dziecko, której ono ufa lub która ma władzę nad nim, skutkujące faktyczną lub potencjalną krzywdą dziecka dla jego zdrowia, możliwości przetrwania, rozwoju albo godności.

2.1 Cel Standardów

Celem Standardów ochrony małoletnich jest:

- a) Zwrócenie uwagi pracowników szkoły, rodziców i podmiotów współpracujących na konieczność podejmowania wzmożonych działań na rzecz ochrony małoletnich uczniów przed krzywdzeniem.
- b) Określenie zakresu obowiązków przedstawicieli szkoły w działaniach podejmowanych na rzecz ochrony uczniów przed krzywdzeniem.
- c) Wypracowanie adekwatnej procedury do wykorzystania podczas interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletnich.
- d) Wprowadzenie wzmożonej działalności wychowawczo - profilaktycznej w zakresie zapewnienia ochrony uczniów przed przemocą.

2.2 Zasady ogólne Standardów

Najważniejsze zasady ogólne Standardów:

- a) Pracownicy szkoły w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka, monitorują sytuację i dobrostan dziecka oraz stosują zasady określone w Standardach.
- b) Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracowników wobec dziecka jakiegokolwiek formy przemocy.
- c) Ze Standardami zapoznawani są wszyscy pracownicy placówki, a także uczniowie i ich rodzice, zgodnie z procedurami określonymi w treści Standardów.
- d) Dyrektor szkoły wyznacza osobę odpowiedzialną za monitorowanie realizacji Standardów, reagowanie na sygnały ich naruszenia, ewaluowanie i modyfikowanie zapisów Standardów i prowadzenie rejestru interwencji i zgłoszeń.
- e) Dyrektor szkoły wyznacza osobę odpowiedzialną za monitoring bezpieczeństwa urządzeń teleinformatycznych z dostępem do Internetu.

2.3 Podstawowe terminy

Dyrektor szkoły – należy przez to rozumieć Dyrektora Szkoły Podstawowej w Babinie.

Szkoła, jednostka – należy przez to rozumieć Szkołę Podstawową w Babinie.

Pracownik – należy przez to rozumieć osobę zatrudnioną na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło, umowy zlecenia, umowy wolontariackiej w Szkole Podstawowej w Babinie.

Uczeń – należy przez to rozumieć każdą osobę uczęszczającą do Szkoły Podstawowej w Babinie.

Małoletni – należy przez to rozumieć zgodnie z kodeksem cywilnym osobę od urodzenia do ukończenia 18 roku życia.

Opiekun ucznia – należy przez to rozumieć osobę uprawnioną do reprezentacji i stanowieniu o małoletnim, w szczególności jako jego przedstawiciel ustawowy.

Przedstawiciel ustawowy – należy przez to rozumieć rodzica bądź opiekuna posiadającego pełnię władzy rodzicielskiej lub opiekuna prawnego (osobę reprezentującą dziecko, ustanowioną przez sąd, w sytuacji, gdy rodzicom nie przysługuje władza rodzicielska lub gdy rodzice nie żyją).

Zgoda opiekuna małoletniego – należy przez to rozumieć zgodę co najmniej jednego z rodziców małoletniego. Jednak w przypadku braku porozumienia między opiekunami małoletniego należy poinformować ich o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.

Krzywdzenie małoletniego – należy przez to rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę małoletniego przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika Szkoły, lub zagrożenie dobra małoletniego, w tym jego zaniedbywanie. Krzywdzeniem jest: przemoc fizyczna, przemoc emocjonalna, przemoc seksualna, przemoc ekonomiczna, zaniedbywanie.

Przemoc fizyczna – jest to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być m. in. złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne. Przemoc fizyczna powoduje lub może spowodować utratę zdrowia bądź też zagrażać życiu.

Przemoc emocjonalna – to powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie małoletniego, nieustanna krytyka, wciąganie małoletniego w konflikt osób dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, stawianie małoletniemu wymagań i oczekiwań, którym nie jest on w stanie sprostać.

Przemoc seksualna – to angażowanie małoletniego w aktywność seksualną przez osobę dorosłą. Wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie małoletniego, współżycie z małoletnim) oraz zachowania bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie małoletniemu materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm).

Przemoc ekonomiczna – to niezapewnianie odpowiednich warunków do rozwoju dziecka, m.in. odpowiedniego odżywiania, ubrania, potrzeb edukacyjnych czy schronienia, w ramach środków dostępnych rodzicom lub opiekunom. Jest to jedna z form zaniedbania.

Zaniedbywanie – to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych małoletniego przez rodzica lub opiekuna prawnego, niezapewnienie mu odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa, braku dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego.

Dane osobowe ucznia – należy przez to rozumieć wszelkie informacje umożliwiające identyfikację ucznia Szkoły Podstawowej w Babinie.

Osoba odpowiedzialna za Standardy ochrony małoletnich – należy przez to rozumieć pracownika wyznaczonego przez Dyrektora.

Osoba odpowiedzialna za Internet – należy przez to rozumieć wyznaczonego przez Dyrektora Szkoły pracownika, sprawującego nadzór nad korzystaniem z Internetu przez uczniów na terenie Szkoły oraz nad bezpieczeństwem małoletnich w Internecie.

3. Rozpoznawanie sytuacji krzywdzenia małoletniego

Obserwując dziecko i analizując poniższe symptomy należy pamiętać o ocenie kontekstowej: zwrócić uwagę nie tylko na symptomy fizyczne, ale także zachowanie dziecka i rodzica/opiekuna, sytuację dziecka (wiek, kondycję, sytuację rodzinną, bytową itd.), postawione wcześniej rozpoznania i diagnozy itd.

3.1 Zachowania dziecka, jako możliwe symptomy krzywdzenia

Zachowania ze strony dziecka, na które zawsze warto zwrócić szczególną uwagę w sytuacji podejrzenia krzywdzenia:

- Wyraźna zmiana w zachowaniu dziecka – wycofanie, zubożenie lub nadmierne pobudzenie, trudność w regulacji emocji, którą trudno wyjaśnić stanem zdrowia czy okolicznościami.
- Dziecko zachowuje się w sposób nieadekwatny do wieku, jest zbyt infantylne lub nadmiernie dojrzałe.
- Wyraźnie inne zachowanie w obecności rodzica/opiekuna, niż w obecności innych osób.
- Dziecko boi się rodzica/opiekuna.
- Długotrwały, silny, niemożliwy do ukojenia płacz.
- Opóźnienie w rozwoju fizycznym lub emocjonalnym.
- Strach przed określonymi osobami, sytuacjami, miejscami i nasilony niepokój.
- Problemy ze snem, koszmary, lęk przed zasypianiem.
- Moczzenie, moczenie nocne, zanieczyszczanie kałem.
- Zaburzenia jedzenia, odmowa jedzenia lub nadmierne objadanie się, wymioty.
- Powtarzające się lub przymusowe zachowania seksualne.

- Dziwne lub nieadekwatne do wieku zainteresowanie seksem (np. dziecko jest nadmiernie rozbudzone, dużo mówi o seksie, używa zbyt dorosłego lub wulgarnego słownictwa, wykazuje znajomość szczegółów związanych z aktywnością seksualną).
- Niechęć do przebijania się w towarzystwie innych.
- Samookaleczanie się, nadużywanie substancji psychoaktywnych.

3.2 Zachowania rodzica, jako możliwe symptomy krzywdzenia

Zachowania ze strony opiekuna dziecka, na które zawsze warto zwrócić szczególną uwagę w sytuacji podejrzenia krzywdzenia:

- Rodzic nie potrafi wyjaśnić mechanizmu urazu, podaje informacje nieadekwatne, niespójne lub sprzeczne.
- Zmienia wyjaśnienia co do okoliczności powstania urazu.
- Zgłasza się po dłuższym czasie od pojawienia się objawów u dziecka.
- Przypisuje odpowiedzialność za powstanie urazu osobie trzeciej.
- Wykazuje brak (lub nadmierne) zainteresowanie urazem/stanem dziecka.
- Nie reaguje na płacz, ból dziecka, nie okazuje emocji podczas opowiadania o dziecku.
- Jest emocjonalnie niedostępny, nie reaguje na obecność dziecka, a w szczególności niemowlęcia.
- Ma negatywne lub wrogie nastawienie do dziecka, odrzuca je lub robi z niego kozła ofiarnego.
- Ma niewłaściwe rozwojowo oczekiwania lub interakcje z dzieckiem.
- Stosuje groźby, surową dyscyplinę, w tym kary fizyczne.
- Wykorzystuje dziecko do zaspokajania potrzeb osoby dorosłej (np. poprzez angażowanie w spory między opiekunami, czy stawianie w roli opiekuna i powiernika osoby dorosłej).

- Nie zapewnia odpowiedniej socjalizacji dziecka (np. angażuje dziecko w działania niezgodne z prawem, nie dostarcza odpowiedniej stymulacji lub edukacji). Przejawia nadopiekuńczość wobec dziecka, izoluje je od rówieśników.
- Przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym, np. podczas zabawy z dzieckiem.
- Jest bezradny życiowo, niezaradny lub w stanie zdrowia uniemożliwiającym zadbanie o potrzeby dziecka.
- Nadużywa alkoholu i środków psychoaktywnych.
- Stosuje przemoc wobec innych członków rodziny.

3.3 Oznaki fizyczne krzywdzenia dziecka

Poniżej przedstawiona jest lista najczęstszych objawów fizycznych krzywdzenia dziecka:

- Widoczne obrażenia ciała, których pochodzenie trudno wyjaśnić i/lub które występują w miejscach przykrytych ubraniem i/lub u dziecka, które nie porusza się samodzielnie.
- Rany, otarcia, blizny, sińce, stłuczenia w miejscach nietypowych dla przypadkowych urazów: plecy, pośladki, ramiona, uda, brzuch, stopy, okolica oczodołów (bez urazu czoła), policzki, usta, skroń, szyja, uszy.
- Urazy na więcej niż jednej płaszczyźnie kończyny, głowy, tułowia.
- Ślady mające charakterystyczny kształt odcisku dłoni, palców, przedmiotów, szczypania, drapania, gryzienia, duszenia.
- Siniaki okularowe, sińce liczne, często symetryczne, w różnej fazie gojenia.
- Urazy głowy u dzieci poniżej 3 r. ż.
- Okrągłe punktowe poparzenia, oparzenia na plecach i pośladkach u małych dzieci, na grzbietowej powierzchni dłoni, rękawiczkowe/skarpetkowe.
- Złamania u dzieci poniżej 3 r. ż., złamania kości kończyny górnej u dziecka niechodzącego, złamania żeber, złamania bez urazu lub po urazie nieadekwatnym, np. upadek z kanapy.

- Obrażenia w obrębie jamy ustnej: zasinienia śluzówek warg górnych i dziąseł z rozdarciem wędzidełka.
- Słuczenia i skaleczenia warg, dna jamy ustnej i języka w wyniku prób karmienia na siłę, wpychania smoczka etc., urazy kącików ust, krwioplucie i krwawe wymioty, bezpośrednie urazy podniebienia miękkiego, tylnej ściany gardła, złamania zębów, uszkodzenia dziąseł, złamanie żuchwy.
- Urazy nosa, złamania, krwiaki (zropiałe) przegrody nosa.
- Wielokrotne „przypadkowe” zatrucia, niewyjaśnione nieżyty żołądkowo-jelitowe.
- Odmrożenia, hipotermia.
- Słaby przyrost masy ciała, niedożywienie.

3.4 Symptomy wykorzystywania seksualnego dziecka

Najczęściej obserwowane objawy i symptomy seksualnego krzywdzenia dziecka:

- Uporczywe i/lub nawracające objawy (np. krwawienie, nieprawidłowa wydzielina, ból, dyskomfort) ze strony odbytu/narządów płciowych bez wyjaśnienia medycznego.
- Infekcja chorobami przenoszonymi drogą płciową u dziecka poniżej 15 r. ż.
- Infekcja chorobami przenoszonymi drogą płciową u dziecka i młodzieży powyżej 15 r. ż. bez wyraźnego wskazania na dobrowolną aktywność seksualną z rówieśnikiem.
- Ciąża u dziecka poniżej 15 r. ż. i 9 msc. lub ciąża u nastolatki powyżej 15 r. ż. będąca wynikiem niedobrowolnej aktywności seksualnej.
- Infekcja chorobami przenoszonymi drogą płciową u dziecka poniżej 15 r. ż. lub ciąża u nastolatki pow. 15 r. ż., w sytuacji, gdy widoczna jest wyraźna różnica w wieku, sile lub stopniu dojrzałości między młodą kobietą a jej partnerem/domniemanym ojcem.
- Szczególną uwagę należy zwrócić na przypadek związku kazirodczego lub z osobą cieszącą się zaufaniem (na przykład nauczycielem, trenerem sportowym, duchownym) lub jeśli może istnieć podejrzenie wyzyskiwania seksualnego.

3.5 Symptomy zaniedbywania dziecka

Symptomy, na które warto zwrócić uwagę w sytuacji podejrzenia, że dochodzi do zaniedbywania dziecka:

- Dziecko jest brudne, często nieprzyjemnie pachnie, nie jest prawidłowo pielęgnowane (np. pozostawiane przez długi czas w zabrudzonych pieluchach).
- Dziecko nie otrzymuje odpowiedniej opieki medycznej (np. nie jest szczepione, nie ma okularów, nie otrzymuje zaleconych leków).
- Dziecko lub nastolatek jest ubrany niewłaściwie do pogody.
- Dziecko ma pogorszenie wyników nauce, jest często nieobecne w szkole czy przedszkolu.
- Dziecko nie otrzymuje regularnych posiłków, jest głodne, kradnie jedzenie kolegom.
- Dziecko przebywa w otoczeniu nieprzystosowanym do jego etapu rozwojowego, co zagraża jego bezpieczeństwu.
- Dziecko pozostaje w domu bez opieki osoby dorosłej.

W celu oszacowania stopnia zaniedbania nauczyciel może wykorzystać *Kartę diagnostyczną oszacowania zaniedbania* (Załącznik 1).

4. Interwencja w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu.

4.1 Zadania i obowiązki pracowników szkoły w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego

Obowiązki i zadania nauczycieli i specjalistów w sytuacji podejrzenia krzywdzenia przedstawiają się następująco:

Dyrektor szkoły:

- a) W porozumieniu z zespołem psychologiczno-pedagogicznym występuje do sądu rodzinnego i prokuratury, ośrodka pomocy społecznej z zawiadomieniem o zagrożeniu dziecka krzywdzeniem, podpisując wszystkie pisma w sprawach krzywdzenia małoletnich.
- b) Organizuje wsparcie i pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla osoby doznającej przemocy oraz zespołu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w ramach diagnozy i oceny ryzyka zagrożenia przemocą domową. Nadzoruje pracę zespołu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- c) Określa zasady prowadzenia dokumentacji i jej archiwizowania.
- d) Wydaje upoważnienia do dostępu do danych osobowych osobom biorącym udział w rozpoznawaniu przemocy domowej.
- e) Współpracuje z instytucjami zewnętrznymi działającymi na rzecz wspierania i pomocy ofiarom przemocy domowej.
- f) Zapewnia bezpieczeństwo i ochronę prawną pracownikom wszczynającym procedurę „Niebieskie Karty”, doznającym krzywdy, oskarżeń, gróźb i przemocy ze strony sprawców przemocy domowej.
- g) Zapewnia pomoc nauczycielom w realizacji ich zadań i ich doskonaleniu zawodowym, ułatwiając im możliwość konsultacji trudnych przypadków ze specjalistami. Wspiera, organizuje szkolenia w zakresie reagowania na przemoc w rodzinie wobec dziecka.

Pedagog specjalny, psycholog szkolny:

- a) Udziela bezpośredniej pomocy małoletniemu jeśli zagrożone jest jego zdrowie lub życie (np. w sytuacji obrażeń na ciele – pod nieobecność pielęgniarki szkolnej organizuje pomoc medyczną wzywając karetkę pogotowia lub jeśli stan zdrowia dziecka nie kwalifikuje się do jej wezwania, wysyła wniosek do sądu rejonowego z prośbą o wgląd w sytuację rodzinną i wydanie zgody na poddanie małoletniego badaniu lekarskiemu bez wiedzy i zgody rodziców. Dodatkowo może udać się z małoletnim do lekarza pediatry w celu dokonania opisu stanu zdrowia małoletniego.
- b) Zbiera informacje o małoletnim w celu wstępnego zdiagnozowania jego sytuacji: czynniki ryzyka, dane potwierdzające lub wykluczające przemoc, zidentyfikowanie sprawcy przemocy, relacje w rodzinie, czas krzywdzenia małoletniego, zachowania pozostałych członków rodziny, osoby wspierające małoletniego, czynniki towarzyszące przemocy, np. alkohol.
- c) Przewodniczy Zespołowi interwencyjnemu w szkole.
- d) Wszczyňa procedurę „Niebieskie Karty”.
- e) Przeprowadza we współpracy z wychowawcą oraz innymi osobami zaangażowanymi w pomoc małoletniemu ocenę zagrożenia małoletniego przemocą.
- f) Organizuje pomoc i wsparcie uczniom zagrożonym zaniedbaniami.
- g) Współpracuje z Dyrektorem w podejmowaniu interwencji: informuje Dyrektora Szkoły o każdym przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie, gromadzi i przetrzymuje wszelką dokumentację dotyczącą udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- h) Uczestniczy w posiedzeniach powołanej grupy roboczej zespołu interdyscyplinarnego w placówkach na zewnątrz.
- i) Monitoruje sytuację małoletniego poprzez kontakt z wychowawcą, nauczycielami, także pracownikami niepedagogicznymi – dbając jednocześnie o zapewnienie poufności i niewłączanie osób nie związanych z pracą nad konkretnym przypadkiem.
- j) Współpracuje i konsultuje prowadzone sprawy ze specjalistami – z poradni specjalistycznych, do których kierowany jest małoletni lub jego rodzice.

- k) Współpracuje z rodzicami małoletniego na tyle, na ile to możliwe. Wskazuje zalecenia i propozycje działań dla rodziców.

Wychowawca klasy:

- a) Udziela bezpośredniej pomocy dziecku, jeśli zagrożone jest jego zdrowie lub życie – kieruje do szkolnej pielęgniarki, w przypadku nieobecności powiadamia Dyrektora Szkoły i/lub pedagoga szkolnego w celu zorganizowania pomocy medycznej – wezwanie karetki pogotowia.
- b) Kontaktuje się z zespołem pomocy psychologiczno-pedagogicznej w celu przekazania informacji o swoich obserwacjach.
- c) Wypełnia *Kartę zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia dziecka* – załącznik nr 2.
- d) Swoje spostrzeżenia zapisuje w postaci notatki służbowej i włącza do indywidualnej dokumentacji małoletniego.
- e) Współpracuje z zespołem pomocy psychologiczno-pedagogicznej ustalając plan pomocy małoletniemu.
- f) Systematycznie monitoruje sytuację małoletniego, obserwując ewentualne zmiany jego zachowania, zamieszczając opisy (notatka służbowa) w indywidualnej dokumentacji ucznia.
- g) Udziela uczniowi wsparcia na wszystkich etapach pomocy.

Nauczyciele, wolontariusze, praktykanci:

- a) Kontaktują się z wychowawcą i zespołem pomocy psychologiczno-pedagogicznej, przekazując im informacje o swoich podejrzeniach i obserwacjach oraz dołączają *Kartę zgłoszenia podejrzenia przemocy* – załącznik nr 1. Jeśli kontakt danego dnia nie jest możliwy – zapisują stwierdzone fakty w formie notatki służbowej i przekazują niezwłocznie dnia następnego.
- b) Prowadzą wnikliwe obserwacje ucznia na zajęciach, przerwach, zajęciach pozalekcyjnych.

- c) Za upoważnieniem dyrektora biorą udział w posiedzeniach Zespołu interwencyjnego.
- d) Udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej w bieżącej pracy z małoletnim.

Pracownicy obsługi:

- a) Kontaktują się z wychowawcą i zespołem pomocy psychologiczno-pedagogicznej, przekazując im informacje o swoich podejrzeniach i obserwacjach. Jeśli kontakt danego dnia nie jest możliwy – zapisują stwierdzone fakty w formie notatki służbowej i przekazują niezwłocznie dnia następnego.
- b) W każdej możliwej sytuacji obserwują zachowanie małoletniego i niosą mu pomoc.
- c) W sytuacjach zagrożenia dziecka chronią go przed kontaktem z osobą stosującą przemoc.

4.2. Przemoc domowa – procedury postępowania

Przemocą domową jest jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- Naruszające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia.
- Naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną.
- Powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę.
- Ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej.
- Istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Kryteria przemocy domowej:

- Intencjonalność – działania osoby stosującej przemoc domową nie są przypadkowe. Intencjonalność nie musi oznaczać celowego krzywdzenia bliskich i zadawania im bólu. Osoba stosująca przemoc dąży do uzyskania pełnej kontroli i władzy nad osobą doznającą

przemocy oraz do wymuszenia jej bezwzględnego posłuszeństwa. Jest przekonana, że wie co jest dobre dla pozostałych członków rodziny, a w związku z tym posiada wyłączone prawo podejmowania decyzji, ustalania zasady życia w rodzinie, do których pozostali muszą się podporządkować.

- Dysproporcja siły – agresor poza siłą fizyczną, posiada także przewagę związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym itp. W związku opartym na przemocy jeden z partnerów czuje się silniejszy, a drugi – słabszy. W wyniku kolejnych aktów przemocy różnica sił coraz bardziej się pogłębia, osoba doznająca przemocy staje się coraz bardziej bezradna, a osoba stosująca przemoc – coraz bardziej silna i bezkarna.
- Naruszanie godności i praw – osoba stosująca przemoc domową narusza godność osoby doznającej przemocy, poniża ją, ośmiesza, pozbawia wszelkich praw (np. do kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia, itp.)
- Powodowanie cierpienia i szkód – osoby doznające przemocy doznają zarówno szkód fizycznych jak i psychicznych. W wyniku wieloletniej przemocy domowej mogą dojść do przekonania, że zasługują na takie traktowanie.

Rodzaje przemocy domowej

- **Przemoc fizyczna** - wszelkie formy cielesnego znęcania się nad ofiarą, takie jak bicie, popychanie, duszenie czy uderzanie.
- **Przemoc psychiczna** - naruszanie godności, poniżanie, szantażowanie, kontrolowanie i izolowanie.
- **Przemoc seksualna** - naruszanie sfery seksualnej ofiary, tzn. siłą lub groźbami zmuszanie do współżycia, gwałcenie lub nakłanianie do innych praktyk seksualnych wbrew jej woli.
- **Przemoc ekonomiczna** - naruszanie własności ofiary lub jej zaniedbywanie.
- **Przemoc cyfrowa** - stosowanie narzędzi cyfrowych do naruszania prywatności, godności lub wolności ofiary.

4.2.1 Zgłaszanie przemocy domowej przez małoletniego

Każdy małoletni będący uczniem Szkoły Podstawowej w Babinie może zgłosić ustnie lub pisemnie, dowolnej osobie, do której ma zaufanie, będącej pracownikiem szkoły, fakt stosowania wobec niego przemocy domowej. W przypadku dziecka obcojęzycznego lub mającego trudności w mowie i piśmie, osoba, do której zgłosił się małoletni zapewnia pomoc w nawiązaniu komunikacji poprzez skorzystanie z pomocy osoby władającej językiem obcym lub zapewnia komunikację w innych formach, np. poprzez wykorzystanie alternatywnych i wspomagających metod komunikacji.

Ujawnienie przez dziecko przemocy w rodzinie ma miejsce wtedy, kiedy dziecko poinformuje pracownika szkoły o tym, że doznaje jednej lub kilku jednocześnie form przemocy ze strony swoich najbliższych. Ujawnienie jest dla dziecka bardzo trudnym momentem, świadczy o dużym doznawanym bólu i determinacji.

Osoba, która powzięła informację od krzywdzonego wychowanka podejmuje w pierwszej kolejności działania mające na celu zatrzymanie krzywdzenia dziecka.

W przypadku zagrożenia życia dziecka, po przekazaniu informacji dyrektorowi szkoły, zawiadamia w trybie pilnym odpowiednie służby porządkowe – policję i pogotowie ratunkowe.

W przypadkach niewymagających podejmowania nagłych interwencji, osoba, która powzięła informację postępuje zgodnie ze szkolną procedurą.

4.2.2. Zgłaszanie przemocy domowej przez pracownika szkoły

Każdy pracownik szkoły, który zauważy lub podejrzewa u ucznia symptomy krzywdzenia, jest zobowiązany zareagować oraz, jeśli to konieczne, udzielić pierwszej pomocy.

Pracownik w trybie pilnym przekazuje informację o zaobserwowanym zdarzeniu zespołowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wychowawcy, dyrektorowi szkoły – dołączając pisemną notatkę zawierającą istotne informacje dotyczące: wyglądu, stanu, dolegliwości oraz zachowania dziecka, cytaty jego wypowiedzi oraz podjęte działania.

Zespół pomocy psychologiczno-pedagogicznej wypełnia Kartę zgłoszenia – załącznik nr 2. Na karcie podpisują się: zespół pomocy psychologiczno-pedagogicznej i osoba zgłaszająca.

4.2.3. Zgłaszanie przemocy domowej przez osoby z zewnątrz

Osoba, która jest świadkiem stosowanej przemocy wobec małoletniego ma prawo do zgłoszenia podejrzenia stosowania przemocy domowej lub przemocy w szkole.

W celu zgłoszenia stosowania wobec dziecka/mołoletniego przemocy domowej w/w osoba jest obowiązana dokonać zgłoszenia do zespołu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wychowawcy, dyrektora szkoły. Należy wskazać fakty, na podstawie których domniemano o stosowaniu przemocy domowej wobec małoletniego.

Osoba zgłaszająca przemoc jest zobowiązana wylegitymować się dokumentem zawierającym fotografię oraz wskazać dane do kontaktu. Zgłaszający przemoc domową jest informowany o zasadach przetwarzania jego danych osobowych.

W przypadku zgłoszeń anonimowych, w tym telefonicznych do sekretariatu szkoły, pracownik sekretariatu sporządza notatkę z rozmowy telefonicznej. Następnie zawiadamia zespół pomocy psychologiczno-pedagogicznej i dyrektora szkoły o anonimowym zgłoszeniu, dołączając notatkę z rozmowy telefonicznej ze zgłaszającym lub wydruk ze skrzynki elektronicznej szkoły.

Pracownik, do którego wpłynęło zgłoszenie podejrzenia stosowania przemocy wypełnia Kartę zgłoszenia – załącznik nr 2, w obecności, o ile to możliwe, osoby zgłaszającej i w trybie pilnym przekazuje ją zespołowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz Dyrektorowi Szkoły. Na karcie podpisuje się osoba, do której wpłynęło zgłoszenie i osoba zgłaszająca.

4.2.4 Procedura „Niebieskie karty”

Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa, lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących, lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Od 28.09.2023 obowiązują przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieskie Karty" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

Typy przemocy w rodzinie:

- a) przemoc fizyczna;
- b) przemoc emocjonalna;
- c) zaniedbywanie;
- d) wykorzystanie seksualne;
- e) małoletni świadkiem przemocy.

Procedura „Niebieskie Karty” nakłada na szkołę określone zadania w przypadku uzasadnionego podejrzenia o stosowanie wobec ucznia przemocy domowej, jeżeli np. uczeń: ma ślady przemocy fizycznej – ślady uderzeń, oparzeń, siniaki, rany, często zdarzające się opuchlizny, złamania, zwichnięcia itd. Ma ślady przemocy psychicznej – moczenie, nadmierna potliwość, bóle, zaburzenia mowy związane z napięciem nerwowym itd. Przejawia trudności w nawiązywaniu kontaktu, ma niską samoocenę, wycofanie, lęki, depresję, płaczliwość, zachowania destrukcyjne, agresję, apatię, nieufność, uzależnianie się od innych osób, zastraszenie, unikanie rozmów itd. Ma brudny strój, nieodpowiedni do pory roku, rozwój, wzrost i wagę nieadekwatne do wieku, nie korzysta z pomocy lekarza mimo przewlekłej choroby itd.

Karta stanowi ważny element w walce z przemocą w rodzinie, ponieważ dokumentuje sytuacje pokrzywdzonego ucznia i stanowi dowód w postępowaniu przygotowawczym i ewentualnej sprawie karnej o znęcanie się.

Rozpoznanie przemocy w rodzinie i wypełnienie „Niebieskie Karty” (załącznik nr 5) to początek procesu wspierania ofiary przemocy.

Podejmowanie interwencji wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywające się na podstawie procedury „Niebieskie Karty” nie wymaga zgody ucznia dotkniętego przemocą.

Wszczęcie procedury na terenie szkoły następuje przez wypełnienie formularza „Niebieskie Karty” – A (załącznik nr 3) w obecności ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie. Wszczynając procedurę, podejmuje się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa takiemu uczniowi.

Wprowadzenie Procedury “Niebieskie Karty”

1. Procedura postępowania „Niebieskie Karty” (załącznik nr 5) obowiązuje wszystkich pracowników zatrudnionych w Szkole Podstawowej w Babinie.

2. Nadzór nad stosowaniem procedury sprawuje Dyrektor Szkoły.
3. Dyrektor Szkoły udziela wsparcia i pomocy osobom bezpośrednio zaangażowanym w proces pomocy ofierze przemocy domowej, w tym prawnej i organizacyjnej.
4. „Niebieskie Karty” zakłada nauczyciel, wychowawca lub pedagog specjalny/ psycholog szkolny, który stwierdza, że w rodzinie ucznia dochodzi do przemocy.
5. Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieskie Karty – A” (załącznik nr 3) w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
6. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec niepełnoletniego ucznia, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury, przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.
7. Jeżeli osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem ucznia przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej.
8. Działania z udziałem ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie, prowadzone są w obecności pedagoga specjalnego lub psychologa.
9. Po wypełnieniu formularza „Niebieskie Karty – A” (załącznik nr 3) osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, przekazuje się formularz „Niebieskie Karty –B” (załącznik nr 4)
10. W przypadku, gdy przemoc w rodzinie dotyczy niepełnoletniego ucznia, formularz „Niebieskie Karty – B” (załącznik nr 4) przekazuje się rodzicom i opiekunowi prawnemu lub faktycznemu, albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie (formularza „Niebieska Karta – B” nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie).
11. Osobą upoważnioną do przekazania formularza jest pedagog specjalny i psycholog szkolny. Pedagog specjalny lub psycholog zawiadamia dyrektora szkoły o podjętej decyzji i fakcie przekazania formularza do zespołu interdyscyplinarnego.
12. Osoba wszczynająca procedurę „Niebieskie Karty” ma prawo wykorzystać informacje zawarte we wstępnej diagnozie oceny sytuacji małoletniego (załącznik nr 4 – Arkusz diagnostyczny oceny ryzyka stosowania przemocy wobec małoletnich).
13. Formularza „B” nie przekazuje się osobie podejrzanej o stosowanie przemocy domowej.

14. Wypełniony formularz – „Niebieskie Karty – A” (załącznik nr 3) niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni od wszczęcia procedury, przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego.

15. Wypełnienie formularza „A” (załącznik nr 3) nie zwalnia z obowiązku podjęcia działań interwencyjnych zapewniających bezpieczeństwo osobie doznającej przemocy.

4.2.5 Rozmowa z ofiarą przemocy domowej – zalecenia i wskazówki.

Gdy uczeń poinformuje nauczyciela/pracownika szkoły o stosowanej wobec niego przemocy należy:

1. Zebrać informacje – potwierdzające lub niepotwierdzające – jego krzywdzenie w rodzinie (charakter, okoliczności zdarzeń, rola i zachowanie członków rodziny, zidentyfikowanie sprawcy, udzielenie małoletniemu wsparcia).

2. Podczas rozmowy należy uwzględnić wiek i możliwości rozwojowe małoletniego oraz to, czy małoletni sam ujawnił przemoc, czy jest podejrzenie przemocy w oparciu o przesłanki. Należy zadbać o zaufanie małoletniego, dobry kontakt, szczególnie, gdy podejrzewamy przemoc w oparciu o przesłanki. Wówczas należy rozpocząć rozmowę na tematy neutralne, ale istotne dla małoletniego np. zainteresowania, opinie itp.

3. Miejsce rozmowy powinno być bezpieczne, ciche i komfortowe. Należy skupić się na małoletnim.

4. Należy pamiętać, że małoletni może być nieprzygotowany do zwierzeń, zaskoczony lub będzie się starać ukrywać fakt krzywdzenia przez rodziców, szczególnie w przypadku przemocy seksualnej. Mogą mu towarzyszyć: wstyd, lęk, obawa przed zemstą, brak znajomości odpowiedniego słownictwa, bezsilność. Małoletni może stosować mechanizmy obronne, pomagające mu w walce z traumą, bólem, cierpieniem lub zachowaniem wiary i przywiązaniem do rodziców, co może ograniczać szczerść wypowiedzi. Najczęściej są to wówczas:

- a) tłumienie – unikanie bolesnych wspomnień, uczuć;
- b) wyparcie – usuwanie i niedopuszczanie bolesnych wspomnień;
- c) zaprzeczenie – wmawianie sobie, że zdarzenie, którego się doświadczyło lub widziało nie miało miejsca;
- d) minimalizacja – zmniejszanie doznawanej krzywdy;

- e) racjonalizacja – znajdowanie wytłumaczenia dla osoby stosującej przemoc.
5. Nauczyciel, pedagog specjalny/psycholog muszą opanować własne emocje. Nie okazywać złości, szoku, zakłopotania, współczucia.
6. Należy:
- a) zapewnić małoletniego, że ma prawo czegoś nie wiedzieć, nie rozumieć pytania lub nie chcieć na nie odpowiedzieć;
 - b) używać prostego, zrozumiałego języka, krótkich pytań, bez trudnych wyrazów;
 - c) stosować pytania otwarte, by małoletni mógł opowiedzieć sytuację własnymi słowami. Nie należy zadawać pytań sugerujących lub zaczynających od słów: dlaczego? po co? – może to wywołać w małoletnim poczucie winy;
 - d) okazywać zainteresowanie, że słuchamy małoletniego. Pokazywać to mimiką, gestami, sygnałami werbalnymi (parajęzyk np. aha, no tak itp.);
 - e) parafrazować – powtarzać własnymi słowami wypowiedź małoletniego, aby dobrze zrozumieć np. „o ile dobrze Cię rozumiem...” i odzwierciedlać – nazywać odczucia rozmówcy „widzę, że jest Ci smutno...”, „wygląda na to, że Cię to niepokoi”;
 - f) zachować spokój;
 - g) powstrzymać się od wypowiadania negatywnych sądów o sprawcy;
 - h) powstrzymać się od nakłaniania małoletniego do ciągłego powtarzania bolesnych wspomnień;
 - i) pozwolić małoletniemu na ujawnienie tego, na co jest gotowy;
 - j) prowadzić spokojną rozmowę, nie pospieszać; przejawiać zaufanie i wiarę w to, co mówi małoletni, nie bagatelizować i nie zaprzeczać słów małoletniego;
 - k) upewnić małoletniego, że dobrze robi ujawniając krzywdy, że to, co się stało to nie jego wina;
 - l) poinformować, że sytuację krzywdzenia trzeba zgłosić, nie obiecywać zachowania rozmowy w tajemnicy oraz nie składać innych obietnic, wskazać, że zajmą się tym odpowiednie instytucje;
 - m) poinformować o kolejności przebiegu działań w związku ze zgłoszeniem;
 - n) rozmowę zakończyć czymś pozytywnym.

4.3 Przemoc seksualna – procedury postępowania

Wśród przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego wyróżnić można przestępstwa wskazane w Ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.) w następujących regulacjach:

- 1) art. 197 – zgwałcenie i wymuszenie czynności seksualnej,
- 2) art. 198 – seksualne wykorzystanie niepoczytalności lub bezradności,
- 3) art. 199 – seksualne wykorzystanie stosunku zależności lub krytycznego położenia,
- 4) art. 200 – seksualne wykorzystanie małoletniego,
- 5) art. 200a – elektroniczna korupcja seksualna małoletniego,
- 6) art. 200b – propagowanie pedofilii,
- 7) art. 202 – publiczne prezentowanie treści pornograficznych.

Zgodnie z art. 304 § 2 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1375 ze zm.) instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są zobowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

W przypadkach sytuacji bardziej skomplikowanych (dotyczących wykorzystywania seksualnego oraz znęcania się fizycznego i psychicznego o dużym nasileniu) Dyrektor Szkoły powołuje zespół interwencyjny, w skład którego mogą wejść: pedagog specjalny/psycholog szkolny, wychowawca dziecka, Dyrektor Szkoły, inni pracownicy mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o dziecku (dalej określane jako: zespół interwencyjny).

Zespół interwencyjny sporządza plan pomocy dziecku, spełniający wymogi określone w Standardach, na podstawie opisu sporządzonego przez pedagoga specjalnego/psychologa szkolnego oraz innych, uzyskanych przez członków zespołu, informacji.

W przypadku gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, powołanie zespołu jest obligatoryjne. Zespół interwencyjny wzywa opiekunów dziecka na spotkanie wyjaśniające, podczas którego może zaproponować opiekunom zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia do zewnętrznej, bezstronnej instytucji. Ze spotkania sporządza się protokół.

4.4 Cyberprzemoc – procedury postępowania

Procedury reagowania w przypadku wystąpienia zagrożenia cyfrowego.

Cele:

- zapewnienie bezpieczeństwa uczniom w środowisku cyfrowym,
- wprowadzenie działań profilaktycznych,
- stworzenie procedur postępowania na wypadek pojawienia się cyberzagrożeń,
- zapewnienie młodzieży aktualnej wiedzy na temat korzystania z zasobów Internetu,
- kształtowanie postaw odpowiedzialnej aktywności w środowisku cyfrowym.

Rodzaje cyberzagrożeń i procedury postępowania:

I. Dostęp do treści szkodliwych, niepożądanych i nielegalnych (cyberpornografia, cyberprostytycja, sexting, sponsoring, treści propagujące niezdrowy tryb życia)

Procedura postępowania:

1. Należy zabezpieczyć dowody w formie elektronicznej lub wydruku.
2. Po zidentyfikowaniu sprawców należy poinformować wszystkich rodziców lub opiekunów dzieci uczestniczących w zdarzeniu o sytuacji i ich roli.
3. Przeprowadzić rozmowy wychowawczo – profilaktyczne (wychowawca-pedagog specjalny/ psycholog-dyrektor). W przypadku upowszechniania przez sprawców treści nielegalnych (np. pornografii dziecięcej) złożyć zawiadomienia o zdarzeniu na Policję.
4. Podczas rozmowy ustalić okoliczności uzyskania przez ofiarę dostępu do w/w treści.
5. Powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych o zdarzeniu i uzgodnić z nimi rodzaj podejmowanych działań i form wsparcia dziecka.
6. W przypadku, gdy informacja na temat zdarzenia dotrze do środowiska rówieśniczego ofiary – w klasie, czy szkole, wskazane jest podjęcie działań edukacyjnych i wychowawczych.

II. Niebezpieczne działania (cyberprzemoc) – przemoc przy użyciu technologii informacyjnych i komunikacyjnych – Internet, media społecznościowe, telefony komórkowe. Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem sieci, publikowanie

lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem sieci oraz podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS.

Procedura postępowania:

1. Przypadek cyberprzemocy może zostać ujawniony przez ofiarę, świadka (np. innego ucznia, nauczyciela, rodzica). W każdym przypadku należy wysłuchać osoby zgłaszającej i okazać jej wsparcie.
2. Należy zabezpieczyć dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń, itp.). W trakcie zbierania materiałów należy zadbać o bezpieczeństwo osób zaangażowanych w problem.
3. Jeśli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie kadry pedagogicznej jest to konieczne, należy skontaktować się z Policją. Bezwzględnie należy zgłosić rozpowszechnianie nagich zdjęć osób poniżej 18 roku życia.
4. Gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły, cyberprzemoc podlega sankcjom określonym w wewnętrznych przepisach szkoły. Szkoła może tu stosować konsekwencje przewidziane dla sytuacji „tradycyjnej” przemocy.
5. Udzielić wsparcia ofierze.
6. Porozmawiać z ofiarą cyberprzemocy (wychowawca, pedagog, rodzic, dyrektor).
7. Zabezpieczyć dowody.
8. Monitorować sytuację ofiary.
9. Wskazać rodzicom lub prawnym opiekunom źródła specjalistycznej pomocy i przekazać informacje o możliwości zgłoszenia sprawy Policji.
10. Należy zadbać o bezpieczeństwo świadków zdarzenia, jeśli byli oni osobami ujawniającymi cyberprzemoc.

III. Niebezpieczne kontakty w Internecie (child grooming = uwodzenie dzieci online, cyberpedofilia) - zagrożenie obejmuje kontakty osób dorosłych z małoletnimi w celu zainicjowania znajomości prowadzących do wyłudzenia poufnych informacji, nawiązania

kontaktów seksualnych, skłonienia dziecka do zachowań niebezpiecznych dla jego zdrowia i życia lub wyłudzenia własności.

Procedura postępowania:

1. Należy określić rodzaj incydentu: uwiedzenie i wykorzystanie seksualne, kidnaping, wyłudzenie pieniędzy, czy przedmiotów o dużej wartości.
2. Przeprowadzić rozmowę z ofiarą w obecności rodziców lub prawnych opiekunów, pedagoga, wychowawcy i dyrektora.
3. Zidentyfikować i zabezpieczyć w formie elektronicznej lub wydruków dowodów działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail). Jednocześnie bezzwłocznie zawiadomić Policję o wystąpieniu zdarzenia. Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły.
4. Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów, opieka nad ofiarą i ewentualnymi świadkami.
5. Należy zapewnić wsparcie ofierze w przypadku zaobserwowania antyzdrowotnych i zagrażających życiu zachowań uczniów (samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych), które mogą być skutkiem kontaktów w Internecie.
6. Powiadomić rodziców lub prawnych opiekunów.
7. Uzyskać informacje o sprawcy i przekazać je Policji.
8. W razie konieczności, w porozumieniu z rodzicami lub prawnymi opiekunami, należy podjąć decyzję o udzieleniu profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej.
9. Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy również objąć go opieką psychologiczną, pozytywnie wzmacniając jego reakcję na zdarzenie.
10. W przypadkach naruszenia prawa – szczególnie w przypadku uwiedzenia dziecka do lat 15 – obowiązkiem szkoły jest powiadomienie Policji lub sądu rodzinnego oraz współpraca ze służbami społecznymi i placówkami specjalistycznymi. W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe zaleca się – w porozumieniu z rodzicami lub opiekunami prawnymi – skierować ofiarę na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

IV. Naruszenie prywatności, wykorzystanie danych osobowych, wizerunku (cyberstalking).

Rodzaje:

- podszywanie się pod inną osobę, wykorzystywanie jej wizerunku lub danych osobowych w celu wyrządzenia jej szkody osobistej lub majątkowej (wyłudzenia, kradzieże);
- przejście profilu na portalu społecznościowym w celu dyskredytacji lub naruszenia dobrego wizerunku ofiary (np. publikacja zdjęć intymnych bądź montowanych);
- szantaż (w celu uzyskania korzyści finansowych w zamian za niepublikowanie zdjęć, bądź treści naruszających dobry wizerunek ofiary);
- dokonanie zakupów i innych transakcji finansowych (np. w sklepach internetowych na koszt ofiary) lub uzyskanie korzyści majątkowych.

Procedura postępowania:

1. Gdy sprawcą jest uczeń – kolega ofiary ze szkoły czy klasy, uczniowie lub rodzice winni skontaktować się z dyrektorem szkoły lub wychowawcą.
2. W przypadku, gdy do naruszenia prywatności poprzez kradzież, wyłudzenie danych osobowych, czy wykorzystanie wizerunku dziecka dochodzi ze strony dorosłych osób trzecich, rodzice winni skontaktować się bezpośrednio z Policją i powiadomić o tym szkołę (zgodnie z Kodeksem Karnym ściganie następuje tu na wniosek pokrzywdzonego).
3. Istotne dla ścigania sprawcy będzie uzyskanie dowodów, że sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. Samo podszywanie się pod ofiarę nie jest karalne.
4. W przypadku, gdy dowody jasno wskazują na konkretnego sprawcę, również gdy trudno go ustalić, sytuację należy przekazać Policji.
5. Należy uświadomić sprawcy nieodpowiedni i nielegalny charakter czynu, jakiego dokonał.
6. Dyrektora Szkoły podejmuje decyzję o powiadomieniu o incydencie Policji, biorąc pod uwagę wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu oraz opinie wychowawcy i pedagoga. Przed podjęciem decyzji o zgłoszeniu incydentu na Policję należy rozważyć, czy istnieją dowody, iż uczeń – sprawca zmierzał do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej. W takim przypadku dobrym rozwiązaniem jest uzyskanie interpretacji prawnej adwokata lub radcy prawnego.

7. Należy otoczyć opieką ofiarę incydentu w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami.
8. Powiadomić rodziców/opiekunów prawnych o interwencji w celu usunięcia skutków działania sprawcy (np. usunięcie z Internetu intymnych zdjęć ofiary, zablokowanie dostępu do konta w portalu społecznościowym). Jeśli kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane tylko jej i rodzicom, szkoła winna zapewnić poufność podejmowanych działań.
9. Gdy kradzież tożsamości, bądź naruszenie dobrego wizerunku ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów szkoły, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze, zwracające uwagę na negatywną ocenę naruszania wizerunku ucznia – koleżanki lub kolegi oraz ryzyko czynu zabronionego (przestępstwo, wykroczenie).

V. Zagrożenia seksualne (cyberseks, seksting) - przesyłanie wiadomości drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub z wykorzystaniem różnych aplikacji i komunikatorów albo publikowanie, np. na portalach społecznościowych, prywatnych treści, głównie zdjęć lub filmów, o kontekście seksualnym, intymnym

Procedura postępowania:

1. Jeśli wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników, lecz nie uległy one rozprzestrzenieniu i udostępnieniu osobom trzecim należy wezwać uczniów do dyrekcji szkoły, gdzie przedstawione im zostaną dowody ich aktywności. Konieczne jest również przeprowadzenie rozmów z uczniami w obecności ich rodziców/opiekunów prawnych.
2. Jeśli materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle (młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie) należy powiadomić Policję lub sąd rodzinny ze względu na pornograficzny charakter materiałów. Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami.
3. Jeśli materiały zostały rozesłane większej liczbie osób (bez względu na intencje) i na tym tle dochodzi do cyberprzemocy należy zastosować procedury dotyczące cyberprzemocy.

4. Za każdym razem, niezależnie od zakresu negatywnych zachowań, należy udzielić uczniom wsparcia pedagogicznego i psychologicznego oraz współpracować z rodzicami uczniów.
5. Osobami zgłaszającymi incydent mogą być: rodzice lub opiekunowie prawni dziecka, ofiara, środowisko rówieśnicze ofiary.
6. Należy określić rodzaju incydentu: uwiedzenie i wykorzystanie seksualne, kidnaping, wyłudzenie pieniędzy, czy przedmiotów dużej wartości.
7. Przeprowadzić rozmowy z ofiarą w obecności rodziców lub prawnych opiekunów, pedagoga specjalnego, psychologa, wychowawcy i dyrektora.
8. Zidentyfikować i zabezpieczyć w formie elektronicznej lub wydruków dowody działania dorosłego sprawcy uwiedzenia (zapisy rozmów w komunikatorach, na portalach społecznościowych; zrzuty ekranowe, zdjęcia, wiadomości e-mail). Jednocześnie bezzwłocznie należy zawiadomić Policję o wystąpieniu zdarzenia.
9. Ze względu na bezpieczeństwo nie należy podejmować samodzielnych działań w celu dotarcia do sprawcy, lecz udzielać wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody. Identyfikacja sprawcy wykracza poza kompetencje i możliwości szkoły.
10. Nie należy podejmować aktywności zmierzających bezpośrednio do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów, opieka nad ofiarą i ewentualnymi świadkami.
11. Zapewnić wsparcie ofierze w przypadku zaobserwowania antyzdrowotnych i zagrażających życiu zachowań uczniów (samookaleczenia, zażywanie substancji psychoaktywnych), które mogą być skutkiem kontaktów w Internecie.
12. Powiadomić rodziców lub prawnych opiekunów.
13. Uzyskać informacje o sprawcy i przekazać je Policji.
14. W razie konieczności, w porozumieniu z rodzicami lub prawnymi opiekunami należy podjąć decyzję o udzieleniu profesjonalnej opieki terapeutycznej i/lub lekarskiej.
15. Jeżeli zgłaszającym zagrożenie był rówieśnik ofiary, należy również objąć go opieką psychologiczną, pozytywnie wzmacniając jego reakcję na zdarzenie.

16. W przypadkach uwiedzenia nieletnich przez osoby dorosłe zaleca się – w porozumieniu z rodzicami lub opiekunami prawnymi – skierować ofiarę na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

Telefony alarmowe:

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży: 116 111; <https://116111.pl>

Telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci: 800 100 100; <https://800100100.pl>

Zgłaszanie nielegalnych treści: 801 615 005; dyzurnet.pl; dyzurnet@dyzurnet.pl

Policja: 997 lub 112

4.5 Przemoc rówieśnicza – procedury postępowania

Agresywne zachowania uczniów często zdarzają się podczas przerw, na korytarzu szkolnym lub na boisku. Nauczyciel powinien przede wszystkim przerwać tę sytuację, zadbać o bezpieczeństwo uczniów i własne, a tym samym przejąć kontrolę nad sytuacją. Kroki, które należy podjąć w tej sytuacji:

a) ocena sytuacji – interweniujący sprawdza, czy poradzi sobie samodzielnie, czy potrzebne jest wsparcie innych osób dorosłych. Jeśli tak, jak najszybciej sprowadza pomoc;

b) zatrzymanie sytuacji – należy zachować spokój, używać jasnych, krótkich komunikatów, działać zdecydowanie (nie oznacza to jednak, np. wchodzenia między bijących się uczniów, które zagraża własnemu bezpieczeństwu);

c) unikanie zachowań eskalujących agresję – należy mówić wolniej i nie podnosić głosu, nie wypowiadać złośliwych, oceniających komentarzy;

d) przypomnienie o zasadach i konsekwencjach agresorowi;

e) zadbanie o bezpieczeństwo ofiary – zaopiekowanie się poszkodowanym uczniem.

Po bieżącym rozwiązaniu trudnej sytuacji należy postępować według dalszych kroków procedury przeciwdziałania przemocy w szkole, m. in. poinformować rodziców i dyrektora szkoły o zajściu, zaprosić na rozmowy interwencyjne kolejno wszystkie strony uczestniczące w konkretnym zdarzeniu.

Działania, które należy podjąć:

- Osoba, której dziecko przekazało informację, że jest krzywdzone, przeprowadza z nim rozmowę.
- Ważne, żeby dziecka w takim momencie nie odsyłać do innej osoby.
- Nauczyciel udziela mu bezpośredniej pomocy.
- Nauczyciel, do którego zgłosiło się dziecko, niezwłocznie powiadamia wychowawcę/pedagoga szkolnego.
- Wychowawca niezwłocznie kontaktuje się w zaistniałej sytuacji z rodzicem/opiekunem prawnym dziecka i sporządza notatkę z tej rozmowy (dziennik – kontakty z rodzicami).
- Pedagog specjalny/psycholog szkolny przeprowadza rozmowę ze sprawcami przemocy i ich rodzicami. Wychowawca wyciąga wobec sprawców konsekwencje zgodnie ze statutem szkoły.

W przypadku gdy nieletni wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuścił się czynu karalnego na terenie szkoły, lub w związku z realizacją obowiązku szkolnego, lub obowiązku nauki, dyrektor tej szkoły może, za zgodą rodziców albo opiekuna nieletniego oraz nieletniego, zastosować, jeżeli jest to wystarczające, środek oddziaływania wychowawczego w postaci pouczenia, ostrzeżenia ustnego albo ostrzeżenia na piśmie, przeproszenia pokrzywdzonego, przywrócenia stanu poprzedniego lub wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły. Zastosowanie środka oddziaływania wychowawczego nie wyłącza zastosowania kary określonej w statucie szkoły. Przepisu nie stosuje się w przypadku, gdy nieletni dopuścił się czynu zabronionego wyczerpującego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa skarbowego. W takim wypadku szkoła niezwłocznie zawiadamia o tym sąd rodzinny lub Policję oraz podejmuje niezbędne czynności, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów popełnienia czynu zabronionego.

4.6 Zagrożenie bezpieczeństwa małoletniego ze strony personelu - procedura postępowania

Zgodnie z art. 6 pkt. 1 oraz art. 7 ust. 2 pkt 6 Karty Nauczyciela nauczyciel jest zobowiązany rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą, w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę.

W przypadku wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa ze strony nauczyciela:

- a) Należy zapewnić bezpieczeństwo uczniowi i odizolować go od nauczyciela.
- b) Jeżeli podczas zdarzenia jest obecny inny nauczyciel lub pracownik szkoły, wykonuje on czynności zabezpieczające ucznia, bądź odprowadza ucznia w bezpieczne miejsce, np.: gabinet pedagoga specjalnego/ psychologa szkolnego.
- c) O zdarzeniu należy jak najszybciej poinformować Dyrektora Szkoły.
- d) Na wniosek ucznia, pracownika szkoły lub rodziców, dyrektor przeprowadza niezwłocznie postępowanie wyjaśniające z udziałem obu stron konfliktu.
- e) W przypadku potwierdzenia się zarzutów wobec pracownika szkoły dyrektor podejmuje działania dyscyplinarne przewidziane w Regulaminie pracy, Kodeksie Pracy lub Karcie Nauczyciela.

4.7 Zgłaszanie podejrzenie popełnienia przestępstwa – procedura postępowania

W przypadku uzyskania informacji o krzywdzeniu małoletniego lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego, pracownik ma obowiązek:

- 1) Wezwać pogotowie, jeżeli wystąpiło poważne uszkodzenie ciała lub skonsultować się z pielęgniarką, jeżeli uszkodzenie nie wymaga natychmiastowej interwencji pogotowia.
- 2) Poinformować dyrektora placówki o zdarzeniu lub o swoich podejrzeniach co do krzywdzenia małoletniego.
- 3) Sporządzić notatkę służbową opisującą zdarzenie, w szczególności przyczynę wystąpienia podejrzenia o krzywdzeniu małoletniego.

Powiadamiając dyrektora o podejrzeniu krzywdzenia małoletniego, pracownik:

- 1) Przedstawia formy i okoliczności krzywdzenia, które udało mu się ustalić lub których wystąpienie podejrzewa.
- 2) Informuje o zachowaniach i wypowiedziach dziecka wskazujących na doświadczenie krzywdzenia.

W przypadku, gdy zachodzi podejrzenie popełnienia wobec małoletniego jednego z przestępstw wskazanych art. 240 KK:

- 1) Dyrektor placówki składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury.

- 2) Dyrektor podejmuje niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa, o ile miało ono miejsce na terenie placówki.
- 3) Dyrektor składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury, korzystając ze wzoru stanowiącego Załącznik 7 *Powiadomienie o przestępstwie*.

5. Plan wsparcia ucznia po ujawnieniu krzywdzenia

1. Celem planu wsparcia jest przede wszystkim:

a) Zainicjowanie działań interwencyjnych we współpracy z innymi instytucjami, jeśli istnieje taka konieczność.

b) Współpraca z rodzicami w celu powstrzymania krzywdzenia małoletniego i zapewnienie mu pomocy.

c) Diagnoza, czy konieczne jest podjęcie działań prawnych.

d) Objęcie ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły i pomocą specjalistyczną poza szkołą, jeśli zaistnieje taka konieczność.

2. W ustalaniu planu wsparcia uczestniczy uczeń, jego rodzice, wychowawca i zespół pomocy psychologiczno-pedagogicznej – każda z tych osób otrzymuje zadania do wykonania w określonym czasie.

3. Działania koordynują i monitorują pedagog specjalny i psycholog szkolny, którzy jednocześnie są osobami odpowiedzialnymi za koordynację Standardów.

4. Plan wsparcia (załącznik nr 8) uwzględnia:

a) Działania interwencyjne, mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa, w tym podejrzenie popełnienia przestępstwa zgłoszone do organów ścigania.

b) Formy wsparcia oferowane przez szkołę.

c) Zaproponowane formy specjalistycznej pomocy pozaszkolnej, jeśli istnieje taka potrzeba.

5. Planem wsparcia należy objąć także rodzeństwo pokrzywdzonego ucznia, jeśli są uczniami Szkoły Podstawowej w Babinie.

6. Plan wsparcia małoletniego funkcjonuje równolegle z podejmowanymi działaniami interwencyjnymi, a jego naczelną zasadą jest obserwacja ucznia, zapewnienie mu warunków do uzyskania wielospecjalistycznej pomocy, również pozaszkolnej, udzielanie wsparcia rodzicom i współpraca międzyinstytucjonalna.

7. Plan wsparcia małoletniego ustalany jest również w sytuacji, gdy inicjatorem działań interwencyjnych jest inna instytucja.

8. W przypadku realizacji procedury „Niebieskie Karty” plan wsparcia małoletniego tożsamy jest z ustaleniami poczynionymi w grupie diagnostyczno-pomocowej.

9. Do działań zaktywizowany powinien zostać rodzic „niekrzywdzący”, który współpracuje ze szkołą w celu powstrzymania sprawcy przemocy i zapewnienia dziecku pomocy pozaszkolnej. W przypadku krzywdzenia przez obojga rodziców, interwencja polega również na zawiadomieniu sądu rodzinnego i Policji oraz podjęciu działań względem rodziców, w tym sprawdzeniu bezpieczeństwa domowników, co leży w kompetencjach tych instytucji.
10. Plan wsparcia małoletniego obejmuje różne formy pomocy, w tym prawną, psychologiczną, socjalną i medyczną, uwzględniając współpracę interdyscyplinarną w tym zakresie.
11. Zadania pracowników szkoły wiążą się głównie z pomocą w realizowaniu przez ucznia zadań dydaktyczno-wychowawczych i budowaniu pozytywnych relacji z rówieśnikami oraz personelem szkoły.
12. Plan wsparcia małoletniego nie kończy się wraz z końcem procedury prawnej.

6. Zasady bezpiecznych relacji

6.1. Zasady bezpiecznych relacji personel – małoletni

Podstawową zasadą relacji między małoletnimi, a personelem szkoły jest działanie dla dobra ucznia, z poszanowaniem jego godności, z uwzględnieniem jego emocji i potrzeb oraz w jego najlepszym interesie.

Personel działa wyłącznie w ramach obowiązującego prawa powszechnego, przepisów wewnętrznych szkoły oraz swoich uprawnień i kompetencji.

Zasady bezpiecznych relacji personelu z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników (pedagogicznych i niepedagogicznych), stażystów, praktykantów i wolontariuszy.

Podstawowe zasady bezpiecznych relacji w szkole obejmują w szczególności:

- a) Utrzymywanie profesjonalnej relacji z uczniami i reagowanie względem nich w sposób niezagrażający, adekwatny do sytuacji i sprawiedliwy wobec innych uczniów.
- b) Zachowanie cierpliwości i szacunku w komunikacji z uczniami, podkreślające zrozumienie dla uczuć przeżywanych przez nich, nie wymuszające zwierzeń na siłę i okazujące zainteresowanie, wsparcie i gotowość do rozmowy.
- c) Nie zostawianie uczniowi nieograniczonej wolności, wyznaczanie jasnych granic w postępowaniu i oczekiwaniach, egzekwując konsekwencje za ich nieprzestrzeganie, ucząc tym samym, że odpowiedzialność jest po stronie ucznia, a konsekwencje wynikają z jego działania.
- d) Reagowanie w sposób adekwatny do sytuacji i możliwości psychofizycznych ucznia, w tym dostosowanie poziomu komunikacji do ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnego.
- e) Uwzględnianie potrzeb ucznia oraz dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i możliwości psychofizycznych uczniów, w tym dostosowanie metod i form pracy dla ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ucznia niepełnosprawnego i ucznia zdolnego.
- f) Równe traktowanie uczniów bez względu na płeć, orientację seksualną, niepełnosprawność, status społeczny, kulturowy, religijny i światopogląd.
- g) Fizyczny kontakt z uczniem możliwy jest tylko jako odpowiedź na realne potrzeby ucznia w danym momencie, z uwzględnieniem jego wieku, płci, kontekstu kulturowego

i sytuacyjnego. Na kontakt fizyczny (np. przytulenie) uczeń zawsze musi wyrazić zgodę.

h) Ustalanie reguł i zasad pracy w grupie, jasne określanie wymagań i oczekiwań wobec ucznia, stanowcze reagowanie na zachowania niepożądane.

i) Udział personelu w doskonaleniu zawodowym w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec małoletnich, komunikacji interpersonalnej, diagnozy czynników ryzyka, świadczących o możliwości stosowania przemocy wobec małoletniego.

j) Panowanie pracownika nad własnymi emocjami.

k) Kontakt z uczniami odbywa się wyłącznie w godzinach pracy szkoły i dotyczy celów edukacyjnych lub wychowawczych, a jeśli istnieje potrzeba spotkania z uczniami poza godzinami pracy, należy poinformować o tym dyrekcję i uzyskać zgodę rodziców małoletniego ucznia.

l) Jeśli uczeń i jego rodzice są osobami bliskimi wobec pracownika, zachowuje on poufność wszystkich informacji dotyczących innych uczniów.

6.2 Zachowania niedozwolone wobec małoletnich

W relacji personelu z małoletnimi uczniami niedopuszczalne jest w szczególności:

a) Stosowanie wobec ucznia przemocy w jakiegokolwiek formie, w tym stosowanie kar fizycznych, wykorzystywanie relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).

b) Zawstydzanie, upokarzanie, lekceważenie i obrażanie uczniów.

c) Krzyczenie na uczniów, wywoływanie u nich lęku.

d) Ujawnianie informacji wrażliwych (wizerunek, informacja o sytuacji rodzinnej, medycznej, prawnej itp.) dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych uczniów.

e) Zachowywanie się w obecności uczniów w sposób niestosowny, np. poprzez używanie słów wulgarnych, czynienie obraźliwych uwag oraz nawiązywanie w wypowiedziach do atrakcyjności seksualnej.

f) Nawiązywanie z uczniem jakiegokolwiek relacji seksualnych, czy składanie mu propozycji o nieodpowiednim charakterze, kierowanie do niego seksualnych komentarzy, żartów, gestów oraz udostępnianie uczniom treści erotycznych i pornograficznych, bez względu na ich formę.

- g) Faworyzowanie uczniów.
- h) Utrwalanie wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych pracownika.
- i) Proponowanie uczniom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji psychoaktywnych, spożywanie ich wspólnie z uczniami lub w ich obecności.
- j) Zapraszanie uczniów do swojego miejsca zamieszkania.

6.3 Zasady bezpiecznych relacji małoletni – małoletni

Podstawową zasadą relacji między małoletnimi jest działanie z szacunkiem, uwzględniające godność i potrzeby małoletnich.

Standardem jest tworzenie atmosfery życia szkolnego, które promuje tolerancję i poczucie odpowiedzialności za swoje zachowanie.

Uczniowie angażowani są w działania, w których mają możliwość aktywnego uczestniczenia, podejmowania współdziałania i rozwijania podejścia zespołowego, w tym kształtującego pozytywne relacje z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Niedozwolone jest w szczególności:

- a) Stosowanie przemocy wobec jakiegokolwiek ucznia, w jakiegokolwiek formie.
- b) Używanie wulgarnego, obraźliwego języka.
- c) Upokarzanie, obrażanie, znieważanie innych uczniów.
- d) Zachowanie w sposób niestosowny, tj. używanie wulgarnych słów, gestów, żartów, kierowanie obraźliwych uwag, w tym o zabarwieniu seksualnym.
- e) Stosowanie zastraszania i gróźb.
- f) Utrwalanie wizerunku innych uczniów poprzez nagrywanie (również fonii) i fotografowanie bez uzyskania zgody i w sytuacjach intymnych, mogących zawstydzić.
- g) Udostępnianie między małoletnimi substancji psychoaktywnych i używanie ich w swoim otoczeniu.

6.4 Zachowania niedozwolone małoletnich

Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia na lekcji stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia własnego oraz innych:

Zgodnie z art. 63 ust. 1 ustawy Karta Nauczyciela nauczyciel, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w Kodeksie Karnym. W związku z tym zakres ochrony nauczyciela określają przepisy Kodeksu karnego - ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138, 1726, 1855, 2339, 2600 oraz z 2023 r. poz. 289).

Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły są obowiązani z urzędu występować w obronie nauczyciela, gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone.

W przypadku wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa ze strony ucznia należy:

- a) Podjąć przez nauczyciela próby wyciszenia zachowania agresywnego poprzez rozmowę z uczniem.
- b) W przypadku, gdy rozmowa nie skutkuje, nauczyciel, poprzez przewodniczącego klasy lub dyżurnego ucznia, zawiadamia pedagoga specjalnego / psychologa / dyrektora / innego nauczyciela o zaistniałej sytuacji.
- c) Należy zabrać ucznia z lekcji przez innego pracownika - nauczyciela szkoły, a następnie zaprowadzić do gabinetu pedagoga specjalnego lub psychologa szkolnego. W przypadku braku takiej możliwości należy zapewnić bezpieczeństwo pozostałym uczniom poprzez wyprowadzenie ich z klasy, np. do czytelnicy.
- d) Dyrektor w obecności rodziców/ opiekunów prawnych/ pedagoga specjalnego / psychologa lub wychowawcy przeprowadza rozmowę z uczniem celem zastosowania wobec niego kary zgodnej ze statutem szkoły.
- e) W sytuacji koniecznej nauczyciel ma możliwość przytrzymania ucznia.
- f) Należy poinformować rodziców o zachowaniu ucznia i zabranii go z lekcji.
- g) W sytuacji bardzo agresywnego zachowania ucznia (groźenie, napaść fizyczna, pobudzenie fizyczne, niemożność uspokojenia przez nauczyciela), należy zawiadomić rodziców ucznia i/lub Policję/Pogotowie Ratunkowe.

- h) Po jednorazowym agresywnym zachowaniu rodzic/opiekun prawny podpisuje zgodę na przytrzymywanie dziecka w sytuacjach, kiedy jego zachowanie zagraża bezpieczeństwu i/lub zdrowiu jego oraz innych uczniów.
- i) Brak takiej zgody jest podstawą do wzywania Policji / Pogotowia Ratunkowego w przypadku pojawienia się zachowań agresywnych.
- j) Rozmowę z rodzicami ucznia przeprowadza wychowawca/pedagog/ psycholog w celu dobrania odpowiednich form pomocy dla dziecka.
- k) W przypadku kolejnych zachowań agresywnych ucznia i jednocześnie braku efektywnej współpracy z rodzicami szkoła kieruje wnioskiem do sądu.
- l) W przypadku znieważenia nauczyciela przez ucznia lub naruszenia nietykalności cielesnej, dyrektor szkoły z urzędu zobowiązany jest powiadomić Policję, a w przypadku ucznia nieletniego – sąd rodzinny lub Policję (art. 63 ust. 2 KN oraz art. 4 § 2 ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich).
- m) Nauczyciel w formie pisemnej zawiadamia dyrektora o naruszeniu jego uprawnień przez ucznia.

7. Bezpieczeństwo uczniów z niepełnosprawnością i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Wszystkie dzieci, również ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, mają możliwość realizowania obowiązku szkolnego i obowiązku nauki w szkole. Są aktywnie włączane do grupy rówieśniczej metodą inkluzji. Ich rówieśnicy są uwrażliwiani podczas lekcji wychowawczych i warsztatów z psychologiem na potrzeby osób neuroróżnorodnych. Szkoła działa w klimacie akceptacji i poszanowania różnic indywidualnych i odmiennych sposobów funkcjonowania.

Uczniom, którzy tego potrzebują, Standardy ochrony małoletnich prezentowane są z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych w wersji multimedialnej, które zawierają dostosowania tekstowe i graficzne (symbole PCS) oraz nagrań video w polskim języku migowym (PJM) dla uczniów mających trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się.

Na każdym etapie realizowania Standardów tj. podczas wdrażania, diagnozowania sytuacji krzywdzenia, podejmowania interwencji oraz udzielania wsparcia uczniowi, nauczyciele stosują komunikaty zrozumiałe dla ucznia z specjalnymi potrzebami edukacyjnymi upewniając się, że zostają one przyswojone w wystarczającym stopniu. Szkoła, a zwłaszcza Zespół ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej, dba o to, by uczeń otrzymał wszechstronną, adekwatną do swojej sytuacji i stanu zdrowia, pomoc.

Specjaliści i nauczyciele zwracają szczególną uwagę na zmiany w zachowaniu i stanie psychicznym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz dokładnie wypatrują symptomów krzywdzenia. Ponadto monitorują funkcjonowanie ucznia w grupie rówieśniczej pod kątem utrzymywania pozytywnych relacji opartych na szacunku i wzajemności.

8. Zasady cyberbezpieczeństwa

8.1 Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych

1. Infrastruktura sieciowa placówki umożliwia dostęp do Internetu, zarówno personelowi, jak i dzieciom, w czasie zajęć i poza nimi.
2. Sieć jest monitorowana w taki sposób, aby możliwe było zidentyfikowanie sprawców ewentualnych nadużyć.
3. Rozwiązania organizacyjne na poziomie placówki bazują na aktualnych standardach bezpieczeństwa.
4. Wyznaczona jest osoba odpowiedzialna za bezpieczeństwo sieci w instytucji. Do obowiązków tej osoby należą:
 - a) Zabezpieczenie sieci internetowej szkoły przed niebezpiecznymi treściami poprzez instalację i aktualizację odpowiedniego, nowoczesnego oprogramowania.
 - b) Aktualizowanie oprogramowania w miarę potrzeb.
 - c) W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, wyznaczony nauczyciel stara się ustalić kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia. Informacja o dziecku, które korzystało z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, zostaje przekazana Dyrektorowi Szkoły, który aranżuje dla dziecka rozmowę z psychologiem lub pedagogiem na temat bezpieczeństwa w Internecie. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy psycholog/pedagog specjalny uzyska informacje, że dziecko jest krzywdzone, podejmuje działania opisane w procedurze interwencji.
5. Istnieje regulamin pracowni komputerowej określający zasady bezpiecznego korzystania z sieci internetowej.
6. W przypadku dostępu do sieci internetowej pod nadzorem nauczyciela, ma on obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Nauczyciel czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez dzieci podczas zajęć.
7. W miarę możliwości nauczyciel odpowiedzialny w szkole za Internet realizuje na zajęciach lekcyjnych treści dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.

8. 2 Zasady dostępu dzieci do Internetu.

1. Szkoła, zapewniając dzieciom dostęp do Internetu, jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności należy zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające. Na terenie placówki dostęp dziecka do Internetu możliwy jest:

- a) pod nadzorem nauczyciela na lekcjach informatyki;
- b) pod nadzorem nauczyciela – na przeznaczonych do tego komputerach podczas zajęć lekcyjnych lub podczas zajęć w świetlicy szkolnej;
- c) za pomocą sieci wifi placówki, po podaniu hasła.

3. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem nauczyciela ma on obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu.

4. Na zajęciach informatyki nauczyciel przeprowadza z dziećmi cykliczne zajęcia dotyczące bezpiecznego korzystania z Internetu.

5. Placówka zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu, przy komputerach, z których możliwy jest dostęp swobodny.

6. Nauczyciel odpowiedzialny za Internet w szkole zapewnia, aby sieć internetowa była zabezpieczona przed niebezpiecznymi treściami, instalując i aktualizując odpowiednie, nowoczesne oprogramowanie.

7. Wymienione w pkt. 6 niniejszego paragrafu oprogramowanie jest aktualizowane przez wyznaczonego nauczyciela w miarę potrzeb.

8. Informację o dziecku, które korzystało z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, wyznaczony nauczyciel przekazuje Dyrektorowi Szkoły, który aranżuje dla dziecka rozmowę z psychologiem szkolnym lub pedagogiem specjalnym.

5. Pedagog specjalny/psycholog szkolny przeprowadza z dzieckiem, o którym mowa w punktach poprzedzających, rozmowę na temat bezpieczeństwa w Internecie.

6. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy pedagog specjalny/psycholog szkolny uzyska informację, że dziecko jest krzywdzone, podejmuje działania opisane w rozdziale III niniejszych Standardów.

9. Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych

9.1 Zasady ochrony wizerunku małoletniego

1. Uznając prawo małoletniego do prywatności i ochrony dóbr osobistych zapewnia się ochronę jego wizerunku.
2. Wizerunek małoletniego podlega ochronie na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego, ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim o prawach pokrewnych, a także Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO).
3. Upublicznianie wizerunku małoletniego do 16 lat, utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga wyrażenia zgody przez jego rodzica/opiekuna prawnego. Osoba małoletnia powyżej 16 roku życia ma prawo do wyrażenia takiej zgody samodzielnie.
4. Zgody, o których mowa w pkt 3 są wyrażane w formie pisemnej. Zgody te są jednocześnie zgodami na rozpowszechnianie wizerunku małoletniego wskazanym w art. 81 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.
5. Rodzice małoletniego/opiekunowie prawni lub małoletni powyżej 16 roku życia wyrażając zgodę na upublicznienie wizerunku, określają precyzyjnie miejsca i kanały upubliczniania wizerunku, kontekst w jakim wizerunek będzie wykorzystany, a także okres upublicznienia.
6. Osoba wyrażająca zgodę na upublicznianie wizerunku małoletniego otrzymuje Kartę informacyjną o zasadach przetwarzania danych osobowych w postaci wizerunku małoletniego, w tym również o prawie wycofania takiej zgody.
7. Jeżeli wizerunek małoletniego stanowi szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, impreza publiczna, zgoda na upublicznianie wizerunku małoletniego nie jest wymagana. Zabrania się umieszczania informacji pozwalających na ustalenie tożsamości małoletnich ujętych na takiej publikacji.
8. Zabrania się umożliwiania przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku małoletniego (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu małoletniego) na terenie placówki bez pisemnej zgody rodzica/opiekuna prawnego małoletniego lub zgody małoletniego powyżej 16 roku życia.

9. 2 Zasady ochrony danych osobowych małoletnich

1. W placówce wdrożono Politykę bezpieczeństwa informacji i Procedurę - Zarządzanie systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych oraz powołano Inspektora ochrony danych.
2. Dokumentacja w zakresie ochrony danych osobowych została opracowana zgodnie z wymogami RODO i z uwzględnieniem:
 - a) zasady zgodności z prawem, rzetelności i przejrzystości,
 - b) zasady ograniczenia celu przetwarzania danych,
 - c) zasady minimalizacji danych,
 - d) zasady prawidłowości danych,
 - e) zasady ograniczenia przechowania danych,
 - f) zasady integralności i poufności danych,
 - g) zasady rozliczalności.
3. Pracownicy przetwarzający dane osobowe małoletnich i ich rodziców/opiekunów prawnych posiadają upoważnienia do przetwarzania danych osobowych.
4. Każdy pracownik posiadający dostęp do danych osobowych złożył pisemne oświadczenie o znajomości obowiązującej w placówce dokumentacji w zakresie ochrony danych osobowych i zobowiązał się do jej przestrzegania.
5. Rodzice/opiekunowie prawni małoletnich są informowani o przetwarzaniu danych osobowych poprzez Karty informacyjne.
6. Wdrożono odpowiednie środki techniczne i organizacyjne w celu zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.
7. Dane osobowe małoletnich przetwarzane w formie pisemnej przechowywane są w zamykanych szafach w pomieszczeniu zamykanym, dostępnym tylko dla upoważnionych osób. Dane osobowe małoletnich przetwarzane w formie elektronicznych przetwarzane są w systemach informatycznych dostępnych tylko dla upoważnionych osób, zabezpieczonych oprogramowaniem zabezpieczającym typu firewall, systemem antywirusowym, systemem wykrywania włamań.
8. W placówce wdrożono procedurę postępowania na wypadek wystąpienia naruszenia ochrony danych osobowych.
9. Dane osobowe małoletnich udostępniane są wyłącznie podmiotom uprawnionym.
10. Szkoła dba o bezpieczeństwo wizerunków dzieci poprzez:

a) Rezygnację z ujawniania jakichkolwiek informacji wrażliwych o dziecku dotyczących m.in. stanu zdrowia, sytuacji materialnej, sytuacji prawnej i powiązanych z wizerunkiem dziecka (np. w przypadku zbiórek indywidualnych organizowanych przez naszą instytucję).

b) Rezygnację z publikacji zdjęć dzieci, nad którymi nie sprawujemy już opieki, jeśli one lub ich rodzice/opiekunowie prawni wyrazili sprzeciw na wykorzystanie zdjęć po ich odejściu z instytucji.

c) Przyjęcie zasady, że wszystkie podejrzania i problemy dotyczące niewłaściwego rozpowszechniania wizerunków dzieci należy rejestrować i zgłaszać Dyrektorowi Szkoły, podobnie jak inne niepokojące sygnały dotyczące zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

d) Zmniejszenie ryzyka kopiowania i niestosownego wykorzystania zdjęć/nagrań dzieci poprzez przyjęcie i wprowadzenie następujących zasad:

- Wszystkie dzieci znajdujące się na zdjęciu/naganiu muszą być ubrane, a sytuacja zdjęcia/nagrania nie jest dla dziecka poniżająca, ośmieszająca, ani nie ukazuje go w negatywnym kontekście.
- Zdjęcia/nagrania dzieci powinny koncentrować się na czynnościach wykonywanych przez dzieci i w miarę możliwości przedstawiać dzieci w grupie, nie zaś pojedynczo.

9. 3 Rejestrowanie wizerunku dzieci przez osoby trzecie i media

1. Jeśli przedstawiciele mediów lub dowolna inna osoba będą chcieli zarejestrować organizowane przez nas wydarzenie i opublikować zebrany materiał, muszą zgłosić taką prośbę wcześniej i uzyskać zgodę Dyrektora Szkoły. W takiej sytuacji należy upewnić się, że rodzice/opiekunowie prawni udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci. Na wspomnianej zgodzie powinny się znaleźć następujące informacje:

- imię, nazwisko i adres osoby lub redakcji występującej o zgodę,
- uzasadnienie potrzeby rejestrowania wydarzenia oraz informacja, w jaki sposób i w jakim kontekście zostanie wykorzystany zebrany materiał,
- podpisana deklaracji o zgodności podanych informacji ze stanem faktycznym.

2. Pracownikom szkoły nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów i osobom nieupoważnionym utrwalania wizerunku dziecka na terenie instytucji bez pisemnej zgody rodzica/opiekuna prawnego dziecka oraz bez zgody Dyrektora Szkoły.

3. Pracownicy szkoły nie kontaktują przedstawicieli mediów z dziećmi, nie przekazują mediom kontaktu do rodziców/opiekunów prawnych dzieci i nie wypowiadają się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego rodzica/opiekuna prawnego. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy pracownik jest przekonany, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.

4. W celu realizacji materiału medialnego Dyrektor Szkoły może podjąć decyzję o udostępnieniu wybranych pomieszczeń instytucji dla potrzeb nagrania. Dyrektor Szkoły podejmując taką decyzję poleca przygotowanie pomieszczenia w taki sposób, aby uniemożliwić rejestrowanie przebywających na terenie instytucji dzieci.

9. 4 Zasady w przypadku niewyrażenia zgody na rejestrowanie wizerunku dziecka

Jeśli rodzice/opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na utrwalenie wizerunku dziecka, szkoła respektuje ich decyzję. Z wyprzedzeniem ustalane są z rodzicami/opiekunami prawnymi zasady, w jaki sposób osoba rejestrująca wydarzenie będzie mogła zidentyfikować dziecko, aby nie utrwaląc jego wizerunku na zdjęciach indywidualnych i grupowych.

Rozwiązanie, jakie zostanie przyjęte, nie będzie wykluczające dla dziecka, którego wizerunek nie powinien być rejestrowany.

9. 5 Przechowywanie zdjęć i nagrań

Szkoła przechowuje materiały zawierające wizerunek dzieci w sposób zgodny z prawem i bezpieczny dla dzieci:

1. Nośniki cyfrowe zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w zamkniętej na klucz szafce, a nośniki elektroniczne zawierające zdjęcia i nagrania są przechowywane w folderze chronionym z dostępem ograniczonym do osób uprawnionych przez instytucję. Nośniki będą przechowywane przez okres wymagany przepisami prawa o archiwizacji i/lub okres ustalony przez placówkę w **polityce ochrony danych osobowych**.

3. Jeśli rejestracja wydarzenia zostanie zlecona osobie zewnętrznej (wynajętemu fotografowi lub kamerzyście) szkoła zadba o bezpieczeństwo dzieci i młodzieży poprzez:

- zobowiązanie osoby/firmy rejestrującej wydarzenie do przestrzegania niniejszych wytycznych,

- zobowiązanie osoby/firmy rejestrującej wydarzenie do noszenia identyfikatora w czasie trwania wydarzenia,
- niedopuszczenie do sytuacji, w której osoba/firma rejestrująca będzie przebywała z dziećmi bez nadzoru pracownika naszej instytucji,
- poinformowanie rodziców/opiekunów prawnych oraz dzieci, że osoba/firma rejestrująca wydarzenie będzie obecna podczas wydarzenia i upewnienie się, że rodzice/opiekunowie prawni udzielili pisemnej zgody na rejestrowanie wizerunku ich dzieci.

10. Przygotowanie personelu do stosowania Standardów

10.1 Jednostka szkoląca z zakresu stosowania Standardów

Osobą odpowiedzialną za przygotowanie personelu placówki do stosowania standardów ochrony małoletnich jest Dyrektor Szkoły. Dyrektor może upoważnić wyznaczoną przez siebie osobę lub osoby do przygotowania personelu placówki do stosowania Standardów ochrony małoletnich przed krzywdzeniem. Osoba/osoby upoważnione przez Dyrektora muszą legitymować się odpowiednim doświadczeniem w pracy z osobami małoletnimi, uzyskanym w jednostkach oświaty, leczniczych lub pomocy społecznej. Dodatkowo muszą posiadać niezbędną wiedzę pozwalającą na przeprowadzenie szkoleń pracowników placówki, obejmujących następujące zagadnienia:

- Rozpoznawanie symptomów krzywdzenia małoletnich.
- Procedury interwencji w przypadku podejrzeń krzywdzenia małoletnich.
- Odpowiedzialność prawną pracowników placówki zobowiązanych do podejmowania interwencji w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia krzywdzenia małoletnich.
- Stosowanie procedury „Niebieskie Karty”.

Szkolenia są organizowane w miarę bieżących potrzeb w terminie wskazanym przez Dyrektora. Osoby szkolące zapoznają pracowników ze Standardami ochrony małoletnich oraz odbierają od każdego zatrudnionego pracownika *Oświadczenie personelu o zapoznaniu ze standardami ochrony małoletnich w Szkole Podstawowej w Babinie (Załącznik 9)*. Pracownicy nowo zatrudnieni w placówce są zapoznawani ze standardami w pierwszym tygodniu pracy i w tym czasie jest od nich odbierane *Oświadczenie o zapoznaniu ze standardami...*

Dyrektor Szkoły dba, aby osoby najbardziej zaangażowane we wdrażanie oraz monitorowanie Standardów posiadały aktualną wiedzę na temat interwencji w sytuacji krzywdzenia oraz wspierania osób krzywdzonych. Robi to poprzez zapewnianie możliwości doskonalenia zawodowego w obszarze interwencji kryzysowej, aspektów prawnych przemocy wobec małoletnich oraz komunikacji bez przemocy.

10.2 Zasady bezpiecznej rekrutacji w Szkole Podstawowej w Babinie

Szkoła musi zadbać, aby osoby przez nią zatrudnione (w tym osoby pracujące na podstawie umowy zlecenie oraz wolontariusze/stażyści) posiadały odpowiednie kwalifikacje do pracy z dziećmi. Aby sprawdzić powyższe, w tym stosunek osoby zatrudnianej do dzieci i podzielenia wartości związanych z szacunkiem wobec nich oraz przestrzegania ich praw, placówka może żądać danych (w tym dokumentów) dotyczących: wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, przebiegu dotychczasowego zatrudnienia kandydata/kandydatki. W każdym przypadku placówka musi posiadać dane pozwalające zidentyfikować osobę przez nią zatrudnioną, niezależnie od podstawy zatrudnienia. Szkoła powinna zatem znać: imię (imiona) i nazwisko, datę urodzenia, dane kontaktowe osoby zatrudnianej.

Szkoła pobiera dane osobowe kandydata/kandydatki, w tym dane potrzebne do sprawdzenia jego/jej danych w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Przed dopuszczeniem osoby zatrudnianej do wykonywania obowiązków związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi placówka jest zobowiązana sprawdzić osobę zatrudnianą w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym – Rejestr z dostępem ograniczonym oraz Rejestr osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze. Rejestr dostępny jest na stronie: rps.ms.gov.pl. By móc uzyskać informacje z rejestru z dostępem ograniczonym, konieczne jest uprzednie założenie profilu placówki. Aby sprawdzić osobę w Rejestrze placówka potrzebuje następujących danych kandydata/ kandydatki: imię i nazwisko, data urodzenia, pesel, nazwisko rodowe, imię ojca, imię matki. Wydruk z Rejestru należy przechowywać w aktach osobowych pracownika lub analogicznej dokumentacji dotyczącej wolontariusza/stażysty/osoby zatrudnionej w oparciu o umowę cywilnoprawną.

Szkoła pobiera od kandydata/kandydatki informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189 a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600) lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego. Jeżeli osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinna przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną

do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla w/w celów. Szkoła pobiera od kandydata/kandydatki oświadczenie o państwie/ach zamieszkiwania w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa, złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej.

Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat/ kandydatka składa pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie była prawomocnie skazana w tym państwie za czyny zabronione odpowiadające przestępstwom określonym w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189 a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600) iż nie dopuściła się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.

Pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: “Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.” Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Gdy pozwalają na to przepisy prawa, placówka jest zobowiązana do domagania się od osoby zatrudnianej zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego. W przypadku niemożliwości przedstawienia zaświadczenia z KRK kandydat/kandydatka składa oświadczenie o niekaralności oraz o toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych.

11. Zasady monitoringu i udostępniania Standardów ochrony małoletnich

Dyrektor Szkoły wyznacza psychologa szkolnego/pedagoga specjalnego jako osobę odpowiedzialną za monitorowanie Standardów ochrony małoletnich przed krzywdzeniem w Szkole Podstawowej w Babinie. Psycholog szkolny/pedagog specjalny są odpowiedzialni za monitorowanie realizacji Standardów, za reagowanie na sygnały naruszenia Standardów, prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz za proponowanie zmian w Standardach.

Psycholog szkolny/pedagog specjalny przeprowadza wśród pracowników szkoły, raz na 12 miesięcy, ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów. Wzór ankiety stanowi *Załącznik nr 11 Monitoring standardów - ankieta* do niniejszych Standardów. W ankiecie pracownicy szkoły mogą proponować zmiany Standardów oraz wskazywać naruszenia Standardów w szkole. Psycholog szkolny/pedagog specjalny dokonuje opracowania wypełnionych przez pracowników szkoły ankiet. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje Dyrektorowi Szkoły. Dokumentacja składająca się na standardy ochrony małoletnich jest dostępna na stronie internetowej placówki.

Rodzice / opiekunowie prawni małoletnich są informowani o adresie strony internetowej placówki, przy podpisywaniu umowy z placówką oraz każdorazowo w czasie spotkań z personelem placówki. Na życzenie rodziców / opiekunów prawnych Standardy ochrony małoletnich są udostępniane w formie papierowej. Udostępnienie w tej formie jest możliwe raz w ciągu roku szkolnego. Obowiązkiem rodziców / opiekunów prawnych jest zaznajomienie się ze Standardami i wynikającymi z nich zasadami ochrony małoletnich przed krzywdzeniem.

Załączniki

Załącznik 1. Kwestionariusz diagnostyczny do oszacowania zaniedbania

Załącznik 2. Karta zgłoszenia krzywdzenia małoletniego

Załącznik 3. „Niebieska Karta – A”

Załącznik 4. „Niebieska Karta – B”

Załącznik 5. Schemat przebiegu procedury Niebieskie Karty”

Załącznik 6. Notatka służbowa ze zdarzenia

Załącznik 7. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

Załącznik 8. Plan wsparcia małoletniego

Załącznik 9. Oświadczenie personelu o zapoznaniu ze standardami ochrony małoletnich w Szkole Podstawowej w Babinie

Załącznik 10. Instytucje interwencyjne, wsparcia, diagnozy i terapii istotne w obszarze ochrony małoletnich

Załącznik 11. Monitoring standardów – ankieta